IANCU FLONDOR – ACTIVITATEA POLITICĂ ÎN ULTIMII ANI AI VIEŢII

ANA-GABRIELA POGOREVICI

Iancu Flondor – his political activity during the last years of his life

(Abstract)

The most representative political personality belonging to Flondor family was Iancu Flondor, who connected his name to the great achievement of the Romanian population from Bukovina. Due to this accomplishment he was named "the providential man of Bukovina". After the Union, Iancu Flondor was appointed minister delegate of the Romanian government from Chernivtsi with the mission to integrate the Romanian region to the new political realities of the Former Kingdom. He governed Bukowina and issued regulations aimed to help the Romanian population from Bukovina overcome the difficult situation following the First World War. He concerned himself about the agrarian reform, transport, commerce, expropriation, land farming, the Romanian school and education, the use of the Romanian language in schools, churches, official documents. He was also preoccupied with the situation of the minorities from Bukovina proving great abilities and tolerance.

The conflict with Ion Nistor, with whom he shared the position of minister, meant his withdrawal from this function and represented a painful episode for both his personal life and the political activity from Romania.

Even when he was no longer involved in the political activity, in 1920, he was not a defeated man. We can appreciate that in this struggle, Iancu Flondor was a winner, a model for the political man involved in the community welfare.

Keywords: the Great Romania, integration, reforms, conflict, tolerance.

Unirea Bucovinei cu România, în 1918, a constituit un eveniment de cea mai mare importanţă în viaţa bucovinenilor români şi de alte naţionalităţi, care au aderat la ea cu ocazia Congresului General al Bucovinei din 28 noiembrie 1918, ale cărui lucrări au fost conduse de Iancu Flondor, în calitate de preşedinte al Congresului.

Omul politic bucovinean şi-a continuat activitatea în favoarea românilor din această provincie, cu misiunea de a integra Bucovina în Vechiul Regat al României.

Analele Bucovinei, **XXIII**, *2* (47), p. 413 –434, Rădăuţi – Bucureşti, 2016

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

La 1 decembrie 1918, a avut loc şi Unirea Transilvaniei cu România, acest eveniment transformând Vechiul Regat în România Mare. Cu această ocazie, ziarul „Glasul Bucovinei", apărut în timpul Unirii Bucovinei cu România, în toamna lui 1918, a publicat telegrama lui Iancu Flondor adresată lui Iuliu Maniu, preşedintele Consiliului Regent al românilor din Ardeal şi Ungaria. În această telegramă, Iancu Flondor exprima bucuria lui, ca şi a tuturor bucovinenilor, provocată de măreţul act de la Alba-Iulia[1]. Această gazetă publică, în coloanele sale, telegrame care îi transmiteau lui Iancu Flondor felicitări cu ocazia înfăptuirii Unirii Bucovinei cu România. Telegramele veneau din diferite părţi ale Regatului Român şi salutau revenirea provinciei româneşti la patria-mamă[2]. Însăşi Regina Maria se arată „viu mişcată", mulţumindu-i lui Iancu Flondor pentru unire şi transmiţând „urări de fericire deplină" lui Flondor şi tuturor celor ce îi sunt scumpi[3].

Presa românească de la sfârşitul anului 1918 l-a încurajat pe Iancu Flondor să-şi continue activitatea politică, pentru consfinţirea şi desăvârşirea măreţului act al Unirii şi îl caracteriza pe omul politic bucovinean în cuvinte foarte frumoase, drept un patriot înflăcărat, „un mare român", „o figură istorică", un om care, cu toate că primise o cultură austriacă, nu se lăsase ademenit de nicio distincţie şi rămăsese o persoană cu o integritate morală rar întâlnită[4].

Imediat după unire, Iancu Flondor a corespondat cu Ion I. C. Brătianu, care, cu ocazia constituirii României Mari, îl felicita pe preşedintele Congresului General al Bucovinei pentru activitatea lui politică şi contribuţia la înfăptuirea visului românilor. Iancu Flondor i-a răspuns în cuvinte puţine, dar la fel de calde şi de sincere. Atunci, Ion I. C. Brătianu l-a sfătuit pe Iancu Flondor să-şi continue munca pe care o începuse şi să ajute la consolidarea statului român, nou creat la sfârşitul anului 1918.

Decretul-lege numărul 3 746, din 18 decembrie 1918, publicat în „Monitorul Oficial" din 2 ianuarie 1918, consfinţea Unirea Bucovinei cu România, iar Iancu Flondor şi Ion Nistor erau numiţi miniştri secretari de stat fără portofoliu, primul având sediul la Cernăuţi, iar Nistor, la Bucureşti[5].

Hotărârile Consiliului de Miniştri privitoare la Bucovina se luau cerându-se avizul ministrului delegat al guvernului de la Cernăuţi. În această calitate, Iancu Flondor putea schimba ordonanţele austriece în vigoare, având şi dreptul de a emite ordonanţe privitoare la administrarea Bucovinei, în cadrul legilor existente[6].

[1] „Glasul Bucovinei", Cernăuţi, anul I, nr. 25, 13 decembrie 1918, p. 3.
[2] *Ibidem*, p. 1.
[3] A.N.I.C., Fond *Iancu Flondor*, Dosar 32, fila 44.
[4] „Glasul Bucovinei", Cernăuţi, anul I, nr. 26, 14 decembrie 1918, p. 2.
[5] Radu Economu, *Unirea Bucovinei – 1918*, Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, 1994, p. 46.
[6] Ion Nistor, *Istoria Bucovinei*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1991, p. 405.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

În scurta perioadă cât a stat în fruntea administraţiei Bucovinei, Iancu Flondor a emis mai multe ordonanţe şi şi-a lăsat amprenta asupra mai multor domenii de activitate. O primă ordonanţă emisă de Flondor, în noua sa calitate de ministru delegat al Bucovinei, interzicea exportul de bancnote şi monede de argint şi aur din Bucovina în străinătate[7]. Tot Flondor a hotărât executarea unui recensământ general al populaţiei din Bucovina, care era stabilit pentru ziua de 28 februarie 1919. Ordonanţa numărul 295, din 26 februarie 1919, se referea la probarea cunoaşterii limbii române de către funcţionarii publici din Bucovina. Se stabileau cinci grade de cunoaştere a limbii române: I – foarte bine; II – bine; III – suficient; IV – dacă respectivul candidat se exprima cu greutate oral şi nu era în măsură să probeze cunoaşterea limbii române în scris; V – insuficient. Cu această ocazie, românii absolvenţi ai unei şcoli secundare sau asimilate, cu limba de predare română, erau scutiţi de examen şi se considerau calificaţi cu gradul I. Această ordonanţă a dus la angajarea persoanelor ce ştiau bine româneşte în funcţiile publice[8].

Iancu Flondor, cât a fost în funcţia de ministru delegat al Bucovinei, a avut grijă de personalul didactic din Bucovina, mărindu-i salariile[9].

O ordonanţă emisă de Iancu Flondor, la sfârşitul lui martie 1919, stabilea că orice import de mărfuri în Bucovina era liber, astfel economia bucovineană redresându-se, oarecum, după neajunsurile îndurate sub dominaţia Imperiului Habsburgic. O caracteristică valabilă pentru toate ordonanţele emise de omul politic bucovinean era faptul că acestea intrau imediat în vigoare după publicarea lor, în special în „Glasul Bucovinei”[10].

Iancu Flondor s-a preocupat de problema împroprietăririi ţăranilor din Bucovina. El a manifestat întotdeauna dragoste şi grijă faţă de ţărănimea bucovineană, recunoscându-i capacitatea de luptă şi meritul de a fi păstrat românitatea în Bucovina. Interesul deosebit arătat faţă de ţărănime contrazice afirmaţia lui Ion Nistor, potrivit căreia Iancu Flondor ar fi fost „prea puţin apropiat de masele compacte ale ţărănimii, ale opincii, cum se zice”[11]. Încă din perioada când era şef al guvernului bucovinean provizoriu, Flondor a hotărât să împartă pământ la ţărani, fără întârziere. „Este un adevăr sfânt, spunea Flondor, că ţăranul

[7] „Glasul Bucovinei”, Cernăuţi, anul II, nr. 59, 16/29 noiembrie 1919, p. 3.

[8] *Ibidem*, nr. 84, 16 februarie / 1 martie 1919, p. 3.

[9] *Ibidem*, nr. 94, 28 februarie / 13 martie 1919, p. 2–3.

[10] *Ibidem*, nr. 111, 5 aprilie 1919, p. 3.

[11] În şedinţa Consiliului Naţional, din 25 noiembrie 1918, Iancu Flondor aduce un frumos omagiu ţărănimii: „Dară ţăranii noştri bucovineni au săvârşit o altă faptă şi mai mare. Ei ne-au scăpat datinile, legea şi limba strămoşilor noştri. Numai ţăranilor, nicidecum boierilor sau domnilor, avem să le mulţumim dacă ţara aceasta, după o vitregă stăpânire străină de peste 140 de ani, se poate întoarce iară la mama ei”. Florin Pintescu, *Concepţii politice la Iancu Flondor şi Ion Nistor*, în „Codrul Cosminului”, Suceava, seria nouă, nr. 1 (11), 1995, p. 253.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

este opinca ţării şi că numai el a menţinut fiinţa naţională". Astfel, au fost împărţite ţăranilor peste 60 000 de fălci de pământ (68 600 ha), ceea ce constituia o operaţiune de durată, care trebuia făcută în spirit de dreptate socială, dar, „până în toamna lui 1920, ea va fi încheiată", arăta Iancu Flondor în continuare.

La propunerea lui Vasile Alboi Şandru, Consiliul Naţional a votat difuzarea, în toate comunele, a declaraţiei lui Iancu Flondor. În ultima şedinţă, din 13 februarie 1919, a fost constituită o comisie formată din 18 membri, care să examineze proiectul legii reformei agrare[12]. În această comisie, formată numai din membri ai Consiliului Naţional, urmau să fie cooptaţi şi membri ai celorlalte naţionalităţi. Cu prilejul alegerilor membrilor comisiei, s-a produs un incident provocat de preşedintele Consiliului, Dionisie Bejan, care a refuzat să-i acorde cuvântul lui Aurel Morariu, reprezentant al „glasiştilor" (cei din gruparea lui Ion Nistor, care sprijineau ziarul „Glasul Bucovinei"). Ca urmare, aceştia s-au abţinut de la vot şi niciun partizan al lui Ion Nistor nu a figurat în comisie. În mare măsură, acest incident a contribuit la disensiunile care au urmat între Iancu Flondor şi Ion Nistor. Este menţionat totuşi faptul că nici unul din cei doi nu a fost prezent la şedinţă.

Afirmaţiile tendenţioase din partea „glasiştior", că reforma agrară în Bucovina ar fi fost tergiversată, nu corespundeau realităţii. Iancu Flondor s-a preocupat intens de modul de rezolvare a acestei probleme importante. Din notele sale reiese că, în ziua de 7 martie 1919, s-a discutat proiectul de lege pentru reforma agrară din Bucovina. Ca şef al guvernului, Iancu Flondor arătase, în programul lui, încă de la 13 noiembrie 1918, că împroprietărirea urma să se facă în loturi ţărăneşti de 5 ha inalienabile şi indivizibile. Se urmărea, în acest mod, crearea de ferme-model.

Important este că la această reuniune au participat şi reprezentanţii celorlalte naţionalităţi, care s-au declarat de acord cu această formă de împroprietărire. Este de menţionat faptul că Iancu Flondor a acceptat şi colaborarea lui Aurel Onciul în găsirea soluţiei optime a problemei agrare în Bucovina, acest lucru evidenţiind personalitatea generoasă şi tolerantă, dar şi interesul deosebit al lui Iancu Flondor pentru punerea în practică, cât mai grabnică, a reformei agrare. Aurel Onciul a recunoscut, cu această ocazie, „greşeala" de a fi acceptat împărţirea administraţiei Bucovinei şi, stabilindu-se la Bucureşti, i-a trimis un proiect pentru reforma agrară, întocmit după principiile expuse de guvernul lui Iancu Flondor.

În ceea ce priveşte situaţia electorală în Bucovina, în aceeaşi şedinţă, din 13 februarie 1919 a Consiliului Naţional, a fost aleasă o comisie formată din 34 de membri, la care urmau a se adăuga şi reprezentanţi ai celorlalte naţionalităţi, care trebuiau să facă propunerea pentru noul sistem electoral. Nu s-au cunoscut lucrările

[12] Radu Economu, *op. cit.,* p. 50.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

acestei comisii, fiindcă s-a presupus că ea nu a mai lucrat după demisia lui Iancu Flondor, iar lucrările ei nu s-au terminat până atunci[13].

Iancu Flondor a mai emis o ordonanţă, care prevedea mărirea taxelor de transport pentru persoane, bagaje, mărfuri cu 50%[14]. Ultima ordonanţă dată de Flondor, ca ministru delegat al guvernului la Cernăuţi, de o importanţă deosebită, ca măsură premergătoare a exproprierii pământului, a fost ordonanţa nr. 37, din 20 martie 1919, privitoare la arendarea obligatorie a pământului ce urma a fi expropriat către ţărani (peste 200 de ha). În fiecare comună, se instituia o comisie care stabilea cui să arendeze pământurile, precum şi preţul pentru arendare[15].

În primele luni ale anului 1919, cât timp a fost ministru delegat al Bucovinei, Iancu Flondor a primit diferite proiecte de legi, precum proiectul de decret-lege pentru Bucovina, relativ la mijloacele de plată, diferite alte memorii şi a trimis, constant, regelui Ferdinand I rapoarte privind situaţia Bucovinei, stabilită pe compartimente: siguranţă publică, lichidarea trecutului, salubritate publică, administraţie regulară, serviciul refacerii economice, îngrijire socială, finanţele ţării, instrucţiune publică, problema agrară, reforma electorală. Aceste rapoarte aveau scopul de a-l face pe regele României întregite să recunoască adevărata situaţie din Bucovina şi modul în care Iancu Flondor îşi exercita funcţia de ministru delegat la Cernăuţi. Acest raport este datat 2 aprilie 1919, Cernăuţi, putând fi unul dintre ultimele rapoarte trimise la Bucureşti, cât a fost ministru[16].

În privinţa integrării Bucovinei în cadrul României Mari, în esenţă s-au confruntat două puncte de vedere. Unul era al lui Iancu Flondor şi al partizanilor săi, conform căruia, după cum se exprima însuşi Flondor, până la integrarea definitivă ar trebui să fie timp de tranziţie, în care fiecare provincie urma să-şi păstreze un fel de autonomie a sa. Celălalt era al naţionaliştilor integrişti, adepţi ai lui Ion Nistor, grupaţi în jurul ziarului „Glasul Bucovinei”, iar din septembrie 1919, sub stindardul Partidului Democrat al Unirii. Conform acestuia, în opera de reedificare naţională se punea accent deosebit pe Regatul României, văzut ca factor eliberator, căruia urmau să i se subordoneze, deplin şi rapid, provinciile din fosta Monarhie Habsburgică, prin unirea lor necondiţionată[17].

Cele două tendinţe, prezente îndată după unire în conducerea politică şi administrativă a Bucovinei, s-au intensificat, luând forme manifeste şi ostentative.

---

[13] *Ibidem,* p. 51.

[14] Emil Satco, Ioan Pânzar, *Prefectura. Repere istorice locale*, Iaşi, Editura „Junimea”, 1995, p. 55.

[15] Radu Economu, *op. cit.,* p. 52.

[16] Cristina Puha, *Iancu Flondor şi noile realităţi politice în Regatul Român*, în „Analele Bucovinei”, Rădăuţi – Bucureşti, anul VII, nr. 2 [iulie–decembrie] 2000, p. 460.

[17] Doina Alexa, *Ion Nistor – omul politic*, în „Codrul Cosminului”, Suceava, seria nouă, nr. 2, 1996, p. 277.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

Pe de o parte, grupul celor de la „Glasul Bucovinei”, la care se raliase cea mai mare parte a românilor bucovineni refugiaţi, îşi manifesta opţiunea pentru o conducere centralizată a Bucovinei, fără organe legislative şi executive proprii; pe de altă parte, cei ce se aflau în majoritate în Consiliul Naţional Român şi organele administrative ale Bucovinei, în frunte cu Iancu Flondor, erau pentru o mai largă centralizare administrativă a Bucovinei şi asigurarea unei părţi efective a celorlalte naţionalităţi. Primul curent, denumit al „glasiştilor”, se apropia de punctul de vedere al Partidului Liberal, condus de I. C. Brătianu, iar cel de-al doilea curent, numit cel al „administraţiei ţării”, avându-l în frunte pe Iancu Flondor, prin tendinţele de descentralizare, se apropia de forţele politice de opoziţie din acea vreme[18].

Pentru concepţia politică a lui Iancu Flondor, era reprezentativ *Programul românilor bucovineni*, publicat în ziarul „Bucovina”, din 24 aprilie 1919. Cotidianul a fost editat de Iancu Flondor, începând cu 18 aprilie 1919, ca organ de presă ce reprezenta punctul de vedere al grupării autonomiste[19].

Punctul al doilea al *Programului românilor bucovineni* prevedea „o reformă temeinică, privitoare la descentralizarea administrativă”. Acelaşi program recomanda organizarea Bucovinei într-o unitate administrativă aparte. Apărând autonomia Bucovinei, Iancu Flondor a încercat să obţină de la regele Ferdinand aprobarea pentru continuarea activităţii Regionalei Căilor Ferate din Cernăuţi, arătând că două linii ferate capitale, una, care leagă Marea Neagră cu Marea Baltică, cealaltă, Odessa cu Cehoslovacia, treceau şi se întretăiau la Cernăuţi, oraş cu deosebit rol de transbordare. De asemenea, arăta că direcţiunea nou înfiinţată la Iaşi, pentru Moldova, Bucovina şi Basarabia, „există asupra unui teritoriu atât de mare, cu trei provincii atât de diferenţiate în limba, obiceiurile, cultura şi mentalitatea populaţiunilor, [încât] nu poate satisface trebuinţele economice ale unui teritoriu prea mare”: „Este recunoscut că România Mare nu se va mai putea administra în mod centralizat ca până acum. În interesul, bineînţeles, al statului unitar, trebuie să se înfiinţeze şi la nordul ţării, dincoace de Carpaţi, un centru propriu administrativ. Am accentuat această necesitate în programul nostru, cerând ca, pentru teritoriul Bucovinei, ţinutului Hotinului din Basarabia şi pentru unele părţi ale Vechiului Regat, să se înfiinţeze un centru administrativ propriu. Înfiinţarea lui ar schimba repede fizionomia etnică în această parte, garantând siguranţa şi contribuind la înflorirea statului”[20]. Răspunsul guvernului român a fost desfiinţarea Regionalei din Cernăuţi şi impunerea unei centralizări de nuanţă liberalo-franceză în Bucovina[21].

[18] Ion Nistor, *op. cit.,* p. 52.
[19] Doina Alexa, *op. cit.,* p. 277.
[20] Florin Pintescu, *op. cit.,* p. 253.
[21] *Ibidem*, p. 254.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

Faţă de minorităţile naţionale, ministrul Bucovinei a desfăşurat o politică abilă şi tolerantă. Comentând situaţia creată după unirea Bucovinei cu România, Iancu Flondor remarca, la 2 aprilie 1919, că a încercat să nu dea ocazia minorităţilor de a se plânge de modul în care erau tratate în Bucovina. Flondor, în politica adoptată, a încercat să evite situaţiile în care populaţia neromânească ar fi putut să se simtă neîndreptăţită[22]. El susţinea că românii au cunoscut jugul străin timp de 144 de ani, pentru a nu încerca să devină ei înşişi jug pentru alte naţionalităţi: „Mi-am zis că, pe lângă servirea credincioasă a cauzei comune a neamului, trebuie să evit tot ce s-ar resimţi de populaţia neromânească ca o nedreptate. M-am ferit de schimbări repezi şi radicale, în convingerea că, prin măsuri pripite şi nechibzuite, s-ar compromite, poate irepetabil, cauza bună a neamului, precum s-a întâmplat în Basarabia, bântuită şi azi de adânci nemulţumiri, dăunătoare idealului naţional”. Caracterizând politica administraţiei Bucovinei în domeniul învăţământului popular, Iancu Flondor menţiona că, utilizând mijloace „blânde” faţă de celelalte neamuri, a avut un succes nemaipomenit, un număr mare de comune cerând transformarea şcolilor lor în şcoli româneşti. Fireşte, a fost o bucurie pentru Iancu Flondor să satisfacă aceste dorinţe ale populaţiei româneşti din Bucovina[23].

Problema integrării funcţionarilor publici, majoritatea dintre ei aparţinând altor etnii decât cea română, în noul sistem administrativ, a fost tratată diferit de cei doi oameni politici bucovineni, Iancu Flondor şi Ion Nistor. Faţă de toleranţa arătată de Iancu Flondor, care evita schimbările radicale, Ion Nistor, adeptul unei integrări accelerate a noilor provincii în cadrul statului român, a dus faţă de minorităţi o politică în spiritul ideii că „e liber să trăiască şi să se bucure deopotrivă cu noi oricine se supune şi nu caută să puie piedici organizaţiei şi conducerii noastre ca stat”. Tocmai datorită acestor concepţii diferite privind modalităţile de integrare a provinciei în cadrul statului român, s-au iscat neînţelegeri între cei doi oameni politici bucovineni şi în privinţa rezolvării problemei funcţionarilor publici. Ion Nistor constata că dispoziţiile articolului 10 al Decretului-lege nr. 3 744, din 13 decembrie 1918 – care prevedea că funcţionarii vor fi numiţi prin decizie ministerială sau decret-lege al ministerului central, la propunerea ministrului delegat –, nu erau aplicate în Bucovina, funcţionarii fiind numiţi de ministrul delegat, fără emiterea unor decrete-lege[24].

O primă menţiune împotriva tendinţelor „autonomiste”, fără a indica vreun nume, a apărut în articolul omagial dedicat lui Ion Nistor, publicat în „Glasul

[22] Ştefan Purici, *Aspecte ale problemei minorităţilor naţionale în Bucovina istorică, între anii 1918–1940* (I), în „Analele Bucovinei”, Rădăuţi-Bucureşti, anul IV, nr. 1 [ianuarie–iunie] 1997, p. 33.

[23] *Ibidem*, p. 35.

[24] Rodica Iaţencu, *Unirea Bucovinei cu Regatul Român. Integrarea politico-administrativă* (II), în „Analele Bucovinei”, Rădăuţi–Bucureşti, anul X, nr. 1 [ianuarie–iunie] 2003, p. 169.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

Bucovinei", nr. 41, din 3 ianuarie 1919. În acest articol, se afirma că mulţi dintre cei care au votat actul unirii cu entuziasm, după câteva săptămâni au început să aibă fel de fel de îndoieli. În contrast cu aceştia, Ion Nistor era prezentat, prin originea sa ţărănească, ca un exponent devotat al unirii necondiţionate. Fără să se facă referiri la numele lui Iancu Flondor, era evident că articolul viza persoana sa[25].

Dar adevăratul atac împotriva lui Iancu Flondor a fost declanşat de prezumtivul şef al „glasiştilor", Ion Nistor, ministru de stat pentru Bucovina, deci coleg de minister cu Iancu Flondor. La 15 martie 1919, ziarul „Patria", din Cluj, publica un interviu al lui Ion Nistor. Acest interviu, prin amploarea învinuirilor aduse modului cum era administrată Bucovina sub conducerea lui Iancu Flondor şi prin menţionarea expresă a numelui acestuia, trebuie considerat drept începutul „crizei bucovinene". Iniţiativa era cu atât mai semnificativă, cu cât ea purta girul unei persoane oficiale, membru în guvern. Ion Nistor semnala „zvonul" că în Bucovina ar fi o nouă mişcare autonomistă, în fruntea căreia se află Iancu Flondor. Această mişcare ar avea drept scop o cât mai largă autonomie politică şi administrativă şi zădărnicirea reformei agrare în modul radical cum o plănuieşte gruparea reprezentată de „Glasul Bucovinei". După ce, prin insinuarea unui „zvon", îl plasa pe Iancu Flondor în postura de „autonomist", Ion Nistor îl acuza direct că făcea numiri de funcţionari prin încălcarea articolului 10 din Decretul numărul 3 745, din 18 decembrie 1918. Astfel, au fost numiţi de Iancu Flondor prefecţii şi secretarii de serviciu, care vor da o îndrumare „autonomistă" reformei agrare. În acel articol, lui Iancu Flondor i se atribuiau: „încercări reacţionare, care nu vor avea alt rezultat decât că cei în cauză îşi vor călca ei înşişi dreptul, pe care l-au câştigat prin faptul Unirii, de a li se păstra nepătată amintirea în conştiinţa recunoscătoare a generaţiilor de azi şi mâine"[26].

Flondor îşi arătase deseori interesul pentru bunăstarea ţărănimii bucovinene, de-a lungul carierei sale politice şi la apogeul acesteia, odată cu Unirea Bucovinei cu România, drept care opinia lui Nistor, conform căreia Flondor ar fi fost prea puţin apropiat de masele ţărănimii, era nefondată şi, deci, falsă[27]. Atacurile împotriva lui Flondor au continuat. Astfel, Alecu Procopovici a publicat în „Glasul Bucovinei" un articol intitulat *Criza*, prin care îl acuza pe Flondor de conflict cu guvernul central de la Bucureşti, de fapt, că fusese asediat de politicianismul căruia nu i-a putut face faţă[28].

Într-un alt articol, intitulat *Problema naţională*, publicat în acelaşi ziar, era criticată atitudinea lui Iancu Flondor care, la cererea naţionalităţilor germane, le-a

[25] Radu Economu, *op. cit.,* p. 53.
[26] *Ibidem*, p. 54.
[27] Florin Pintescu, *op. cit.,* p. 253.
[28] „Glasul Bucovinei", Cernăuţi, anul II, nr. 120, 13 aprilie 1919, p. 1.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

promis mai multe licee în limba maternă. „Numai la Bucureşti, afirma Alecu Procopovici, se poate hotărî asupra şcolilor în limba naţionalităţilor”[29].

Atmosfera încărcată şi atacurile continue la adresa lui Iancu Flondor, atacuri publicate în coloanele ziarului „Glasul Bucovinei”, precum şi diferenţele de opinie dintre cei doi oameni politici bucovineni au dus la acutizarea conflictului dintre ei[30].

În această situaţie, Iancu Flondor nu răspundea, totuşi, atacurilor în rubricile ziarului său, „Bucovina”, şi încerca să rezolve criza[31]. Într-un raport trimis regelui Ferdinand, Iancu Flondor descria atmosfera din Bucovina în acel moment şi reclama „o grabnică lămurire” în privinţa conflictului pe care îl avea cu Ion Nistor: „Din multele semne ale populaţiei româneşti – nota Flondor –, m-am încredinţat că intenţiunile mele sunt în general înţelese. Totuşi, un grup restrâns de tineri bărbaţi, neexperimentaţi în politică, neînsemnaţi ca număr şi ca forţă, cu firi pornite, cer şi agitează pentru o bruscă şi radicală naţionalizare a administraţiei. Agitaţia aceasta neliniştеşte populaţia şi duce în eroare [pe] colegii mei de cabinet asupra adevăratei stări din Bucovina, la care are mare parte şi ministrul Nistor. Toate stăruinţele mele au rămas zadarnice. Această stare politică de dezarmonie între domnul Nistor şi mine reclamă o grabnică lămurire”[32].

Iancu Flondor, ca şi Ion Nistor, era conştient că izvorul conflictului dintre ei se afla, în primul rând, în concepţia diferită privind ritmul de integrare a Bucovinei în structurile statului român[33]. Ion Nistor, în lucrarea sa, *Istoria Bucovinei*, aprecia că „vechea tensiune dintre «bucovinişti» şi naţionali începuse să se accentueze tot mai mult, găsind sprijin şi la unii dintre secretarii de serviciu şi, mai ales, la secretarul general al serviciului administrativ al Bucovinei. Din tensiunea aceasta luă naştere conflictul dintre miniştrii Bucovinei: Flondor şi Nistor”[34].

Încercând o rezolvare a „crizei”, Iancu Flondor s-a adresat direct guvernului central din Bucureşti. Ion I. C. Brătianu fiind plecat la Conferinţa de Pace de la Paris, locul de prim-ministru *ad-interim* era deţinut de Mihail Pherekyde, ministru de stat fără portofoliu. Iancu Flondor a sosit la Bucureşti la 31 martie 1919 / 13 aprilie 1919, fiind primit oficial pe peronul Gării de Nord de un delegat al Ministerului de Externe (Mihai Pherekyde era şi *ad-interim* la Ministerul de Externe). Primit la 14 aprilie 1919 de Mihai Pherekyde, Iancu Flondor i-a prezentat o notă verbală, în care îşi expunea principalele revendicări privind

[29] Radu Economu, *op. cit.,* p. 54.
[30] Ion Nistor, *op. cit.,* p. 406.
[31] Radu Economu, *op. cit.,* p. 55.
[32] Doina Alexa, *op. cit.,* p. 278.
[33] *Ibidem*, p. 279.
[34] Ion Nistor, *op. cit.*, p. 406.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

administrarea Bucovinei. El cerea respectarea Decretului-lege numărul 3 745, din 18 decembrie 1918, privind organizarea Bucovinei, menţinerea Direcţiei Căilor Ferate din Bucovina, organizarea neîntârziată a jandarmeriei, punerea la dispoziţie a petrolului şi benzinei necesare pentru arăturile de primăvară, organizarea siguranţei statului şi, în sfârşit, excluderea totală a lui Alexandru Constantinescu, ministrul Domeniilor, şi a lui Ion Nistor din afacerile Bucovinei. Numai în condiţiile satisfacerii acestor cereri, Iancu Flondor accepta să rămână la postul său. În cazul în care, până la 15 aprilie 1918, ora 12,00, nu va primi un răspuns favorabil, el îşi va prezenta demisia. Rezolvarea favorabilă a notei verbale a lui Iancu Flondor, datorită, mai ales, revendicărilor vizând persoana unor miniştri, constituia o grea problemă pentru Mihail Pherekyde. Nu numai că poziţia sa de interimar nu-i permitea să ia o hotărâre politică, ce afecta componenţa guvernului, dar şi ataşamentul său faţă de partid nu îi îngăduia luarea unei decizii care ar fi implicat un membru influent al Partidului Liberal, cum era Alexandru Constantinescu. Mihail Pherekyde a preferat, pentru a evita luarea unei hotărâri de fond, să-i solicite lui Iancu Flondor să aştepte înapoierea lui Ion I. C. Brătianu de la Conferinţa de Pace de la Paris. Cum la acea dată era greu de întrevăzut durata absenţei din ţară a lui Brătianu, Iancu Flondor i s-a adresat regelui, care, în calitate de şef al statului, numea şi revoca miniştrii. În audienţa pe care a avut-o la rege, în ziua de 3/16 aprilie 1919, Iancu Flondor i-a prezentat un raport, în care expunea principiile sale în administrarea Bucovinei şi reitera revendicările prezentate lui Mihail Pherekyde[35].

În mod special, ţinând seama de mozaicul naţionalităţilor din Bucovina, Iancu Flondor îşi justifica poziţia faţă de populaţia minoritară: „Trebuie să evit tot ce s-ar resimţi de populaţia neromânească ca o nedreptate, ca o opresiune nejustificată de strictele necesităţi ale statului. Mi-a părut prudent să-mi impun rezerve, pentru ca această populaţie să nu aibă cuvinte incriminatorii întemeiate înaintea lumii civilizate. Aceeaşi politică se impune şi pe viitor, dacă se tinde, într-adevăr, ca Bucovina să nu rămână alipită de Patria Mamă numai ca o noţiune geografică, ci cu tot sufletul şi cu toată iubirea populaţiei de orice neam”. Regele a evitat să îi dea un răspuns imediat, ceea ce l-a determinat pe Iancu Flondor să-şi dea demisia, care însă nu a fost primită pe loc[36].

Încercări de a rezolva litigiul dintre cei doi miniştri-delegaţi ai Bucovinei a făcut şi generalul Petala. El nu a angajat cu niciunul dintre cei doi discuţii particulare, fiindcă nu a vrut să fie bănuit de complicitate, adică de acordarea de favoruri unei părţi, în detrimentul celeilalte. El a plecat la Bucureşti şi l-a rugat pe Nicolae Iorga să intervină, ştiindu-l în bune relaţii cu adepţii lui Ion Nistor. Iorga, însă, i-a răspuns generalului că nu poate veni la Cernăuţi, până ce părţile aflate în

[35] Radu Economu, *op. cit.,* p. 55.
[36] *Ibidem*, p. 56.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

litigiu nu-i vor solicita concursul, prin scrisori deschise. Generalul s-a văzut nevoit să ceară audienţă regelui, iar conflictul a rămas neaplanat, terminându-se cu înaintarea către rege a demisiei lui Iancu Flondor[37].

Înainte de a se întoarce în Bucovina, la Cernăuţi, Iancu Flondor a dat un interviu ziarului „Epoca" din Bucureşti, oficios al Partidului Conservator, interviu apărut în numărul 90, din 4/17 aprilie 1919. În acest interviu, Iancu Flondor îşi anunţa intenţia de a se întoarce în Bucovina, pentru „a face un cordon sanitar împotriva operei de corupţie a agenţilor d-lui Constantinescu şi a operei Partidului Liberal". După acest atac făţiş, nu numai împotriva ministrului Alexandru Constantinescu, dar şi a Partidului Liberal, Iancu Flondor declară că nu va avea nicio acţiune comună cu vreunul dintre partidele istorice – se referea la partidele Liberal şi Conservator –, dar va conlucra cu toate elementele care, pe baza unui program democratic, vor să întreprindă o acţiune de reclădire a României Mari. Mai târziu, într-o scrisoare adresată directorului ziarului „Universul", publicată în „Bucovina", numărul 30, din 24 aprilie 1919, Iancu Flondor încerca să atenueze vehemenţa atacurilor, precizând că acestea nu se refereau la Partidul Liberal, ci la grupul lui Constantinescu şi a „propagandiştilor". Este cert că luarea de poziţii din interviu a determinat intrarea imediată şi viguroasă în acţiune a Partidului Liberal şi, în final, înlăturarea lui Iancu Flondor de la conducerea administraţiei Bucovinei, prin admiterea demisiei sale[38].

Ziarul „Glasul Bucovinei" a făcut diverse speculaţii cu privire la demisia lui Iancu Flondor din funcţia de ministru-delegat al Bucovinei. Oficial, demisia lui Flondor a fost provocată de o neînţelegere între el şi guvernul central, privitoare la regulile stabilite prin decretul-lege pentru administrarea Bucovinei[39]. Acelaşi ziar publica un interviu cu Mihai Pherekyde. Acesta susţinea că Iancu Flondor a demisionat din guvern pentru că nu îl suporta pe Ion Nistor. De asemenea, afirma că Flondor l-a căutat la Bucureşti abia după multe rugăminţi ale unor prieteni. Mihai Pherekyde spunea că s-a luptat pentru rezolvarea acestei „crize", dar că Iancu Flondor s-a opus tot timpul clarificării ei. Acest litigiu avea o altă rezolvare, în opinia lui Flondor, după cum afirma preşedintele *ad-interim* al consiliului, şi anume aceea a trimiterii la Paris a lui Ion Nistor. Mihai Pherekyde s-a opus acestei soluţii şi, astfel, Iancu Flondor i-a declarat că: „Unica soluţiune este retragerea mea cât mai în grabă, dacă nu găsiţi pentru d-l Nistor altă însărcinare"[40].

Iancu Flondor era acuzat de faptul că singura lui problemă era Ion Nistor şi că guvernul, nedorind să-l sacrifice pe omul politic Nistor, a determinat demisia lui

[37] Dumitru Covalciuc, *Iancu Flondor – adversar al onciulismului*, în „«Ţara Fagilor». Almanah cultural-literar al românilor nord-bucovineni", Cernăuţi–Târgu-Mureş, VII, 1998, p. 38.

[38] Radu Economu, *op. cit.*, p. 56.

[39] „Glasul Bucovinei", Cernăuţi, anul II, nr. 126, 20 aprilie 1919, p. 11.

[40] *Ibidem*, nr. 130, 27 aprilie 1919, p. 1.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

Flondor. Locul său a fost ocupat de Ion Nistor, conform unui decret-lege special. „Glasul Bucovinei" scria că Iancu Flondor a protestat împotriva acestei înlocuiri, susţinând că nu s-a ţinut seama de aspiraţiile Bucovinei. Autorul articolului, G. Rotică, îl apostrofa pe Iancu Flondor, răspunzându-i că Bucovina a avut aspiraţii timp de 140 de ani, dar că ele au fost îndeplinite odată cu înfăptuirea Unirii. Deci, Bucovina nu mai avea dreptul la aspiraţie, deoarece ea făcea parte din România Mare şi se supunea legilor acesteia[41].

În numărul 132 al „Glasului Bucovinei", se continuau atacurile împotriva lui Iancu Flondor, acuzându-l pe acesta de faptul că temperamentul său necontrolat şi interviurile pe care le dădea făceau deliciul presei şi, implicit, loveau şi în credibilitatea grupării „glasiştilor", pe care Iancu Flondor o critica[42].

Demisia lui Iancu Flondor a fost privită ca o soluţie firească a crizei, Sextil Puşcariu considerând că „orice împăcare ar duce, inevitabil, la conflicte şi ar fi peticitură"[43]. Acuzat fiind de către liberali că ar fi reacţionar şi s-ar opune reformei agrare, Iancu Flondor a infirmat aceste acuzaţii într-un interviu dat organului independent „Chemarea", de la Iaşi, şi publicat în numărul 14, din 4/17 aprilie 1919. El susţinea că, în Bucovina, o comisie lucra la proiectul de reformă agrară pe principii mult mai radicale decât cele din Vechiul Regat, maximum de prioritate agrară fiind fixat la 200 de ha faţă de 500 de ha în Vechiul Regat, iar două sau mai multe moşii ale unui singur proprietar formează o singură moşie. Se avea în vedere constituirea de moşii ţărăneşti, indivizibile şi neipotecabile. Nu se făcea, în Bucovina, o simplă împroprietărire, ci o adevărată reformă agrară. Într-un număr din gazeta „Bucovina", Iancu Flondor susţinea că „d-l Nistor s-a înrolat nu în Partidul Liberal, ci în partidul special al lui Constantinescu", în naivitatea şi mediocritatea sa.

Replica viguroasă a Partidului Liberal a început prin publicarea, în oficiosul partidului, „Viitorul", numărul 3 310, din 4/17 aprilie 1919, a ştirii că cele declarate de Iancu Flondor ziarului „Epoca" nu corespundeau adevărului, că niciun agent al Partidului Liberal nu a călcat în Bucovina, iar, dacă în această provincie a existat corupţie, aceasta nu putea fi decât din partea persoanelor locale. Toate materialele (benzină, parafină, făină şi altele), puse la dispoziţie de guvernul român, au fost date numai persoanelor autorizate de Iancu Flondor personal[44]. Dacă exista corupţie în Bucovina, Iancu Flondor era invitat să o caute acolo, la persoanele locale, şi nu în rândurile Partidului Liberal.

În urma acceptării demisiei lui Iancu Flondor, funcţia de ministru-delegat cu administrarea Bucovinei, cu sediul la Cernăuţi, a fost preluată de Ion Nistor, care rămânea şi ministru-delegat cu problemele Bucovinei în guvernul din Bucureşti.

[41] *Ibidem*, p. 3.
[42] *Ibidem*, nr. 132, 30 aprilie 1919, p. 2.
[43] Doina Alexa, *op. cit.,* p. 279.
[44] Radu Economu, *op. cit*., p. 57.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

„Criza bucovineană”, deşi a constituit un moment dureros în perioada imediat următoare Unirii, este un fapt istoric care nu poate fi evitat într-o expunere obiectivă şi completă a acestei perioade. Ea a dus la ruptura dintre doi oameni politici de frunte ai Bucovinei, fiecare fiind animat de incontestabile sentimente de patriotism şi urmărind, cu aceeaşi convingere, dar în modalităţi diferite, unificarea Bucovinei cu România[45].

Comparând cele două grupări politice apărute în urma declanşării „crizei bucovinene”, G. Rotică aprecia că gruparea lui Iancu Flondor era „cea mai puternică coaliţie pe care a cunoscut-o vreodată [...] viaţa de compromisuri a politicii bucovinene, spre deosebire de gruparea lui Ion Nistor „o grupare moderată, împotriva căreia s-au coalizat toate resturile de austriacism din Ţara noastră”[46]. În paginile aceleiaşi publicaţii, V. Şesan afirma despre Flondor că „apără o naţiune bucovineană ce nu e identică cu cea din România”, militând pentru „autonomia naţională bucovineană” şi apărarea drepturilor naţiunii bucovinene. Autorul găseşte şi o explicaţie a acestei atitudini: „sistemul infernal austriac, care a fost în stare să creeze, din o parte de români, nişte pocituri de *homo bucovinensis*, cărora încă şi astăzi le pare nepotrivit a fi guvernaţi de Regele tuturor românilor şi de guvernul central de la Bucureşti”[47].

După demisia din guvernul Brătianu, la 14 aprilie 1919, Iancu Flondor şi-a constituit în Bucovina o grupare politică proprie, cu organul de presă „Bucovina”[48]. Acest ziar publica o serie de articole prin care se explica atitudinea lui Iancu Flondor, justificând concepţia acestuia că perioada de tranziţie trebuie făcută lent, fără convulsii sociale şi ţinându-se seama de compoziţia etnică a Bucovinei. Iancu Flondor avea acelaşi ţel ca şi Ion Nistor, dar în mod lent şi evolutiv. Greşit a procedat Ion Nistor, prin dizolvarea Consiliului Naţional, fostul organ legislativ al Bucovinei, într-o perioadă când România n-avea încă Parlament[49].

Referitor la motivele care l-au determinat să demisioneze, Iancu Flondor afirma că Bucureştiul privea cu totală indiferenţă hotărârile luate la Cernăuţi, atribuţiile sale, fixate prin decretul-lege de administrare a Bucovinei, nefiind respectate de guvernul central (a exemplificat cu acţiunea de desfiinţare a Direcţiei Căii Ferate din Cernăuţi, care s-a făcut fără acordul său). În ceea ce priveşte persoana lui Ion Nistor, Flondor a mărturisit că nu are resentimente personale faţă

[45] *Ibidem*, p. 57–58.

[46] G. Rotică, *Ei şi noi*, în „Glasul Bucovinei”, Cernăuţi, anul II, 24 aprilie 1919, p. 1, *apud* Rodica Iaţencu, *op. cit.*, p. 189.

[47] V. Şesan, *Cine răspunde*, în „Glasul Bucovinei”, Cernăuţi, anul II, 27 aprilie 1919, p. 3–4, *apud* Rodica Iaţencu, *loc. cit.*

[48] Radu Economu, *Iancu Flondor, date inedite din arhivele statului*, în „Analele Bucovinei”, Rădăuţi – Bucureşti, anul I, nr. 1 [ianuarie–iunie] 1994, p. 57.

[49] Idem, *Unirea Bucovinei. 1918,* p. 66.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

de acesta, dimpotrivă, el a fost acela care l-a propus ca ministru în guvernul central, dar a cerut ulterior îndepărtarea lui din guvern pentru faptul că era implicat în acte de corupţie, legate de aprovizionarea Bucovinei cu alimente[50].

În ziua de 18 mai 1919, generalul Petala a primit de la un subaltern, aflat la Cernăuţi, ştirea că acesta s-a întâlnit cu Iancu Flondor. Ilustrul patriot i-a relatat că naţionalităţile minoritare din Bucovina, nemulţumite de situaţia politică, pregăteau un memoriu, care urma să fie trimis Conferinţei de Pace de la Paris. Prin acest memoriu, ele îşi retrăgeau acordul dat pentru unirea necondiţionată, cerând anumite garanţii privitoare la asigurarea drepturilor lor. La 22 mai 1919, generalul Petala s-a adresat în scris lui Iancu Flondor şi Ion Nistor, solicitându-le acordul în vederea unui arbitraj. Ultimul şi-a dat acordul în 24 de ore, dar Iancu Flondor i-a răspuns generalului că acesta nu este la curent cu situaţia politică din Bucovina şi că nu se poate pronunţa în privinţa arbitrajului. În scurt timp, Iancu Flondor l-a vizitat pe generalul Petala la Hotelul „Pajura Neagră" din Cernăuţi şi a cerut să-i aprobe organizarea unei adunări pentru a se consulta cu partizanii săi, înainte de a se pronunţa asupra arbitrajului. Acesta i-a aprobat ţinerea adunării, pentru ziua de 2 iunie 1919. Ion Nistor a protestat împotriva acestei adunări, fiindu-i teamă că Iancu Flondor ar fi putut ieşi în stradă, în fruntea manifestanţilor şi ar fi putut cere demiterea guvernului Brătianu.

Totuşi, la 2 iunie 1919, adunarea a avut loc în sala mare a Primăriei din Cernăuţi şi au participat atât partizanii lui Iancu Flondor din Consiliu Naţional Român, cât şi alţi români, dar şi reprezentanţi ai diferitelor partide şi ai comunităţilor etnice minoritare. Pe ordinea de zi a adunării a fost discutarea organizării Bucovinei până la adoptarea noii Constituţii a României. În concluzie, s-a afirmat că vechea administraţie a Bucovinei, care a funcţionat sub conducerea lui Iancu Flondor imediat după Unire, nu va reveni la conducere decât dacă va funcţiona un Parlament al României întregite[51].

În articolul intitulat *Reflecţiuni asupra adunării lui Iancu Flondor, ţinută la 2 iunie 1919, la Primărie*, se susţinea că Adunarea a cerut să se instaureze o administraţie proprie a Bucovinei, în care să fie reprezentate proporţional toate naţionalităţile. Nicolae Iorga, în „Neamul românesc", din 7 iulie 1919, dezaproba presupusa Moţiune a Adunării, ceea ce a provocat reacţia promptă a lui Iancu Flondor, care – în ziarul „Bucovina", nr. 66, din 11 iulie 1919 şi numărul 77, din 15 iulie 1919 –, reproşându-i marelui istoric că nu a ascultat şi cealaltă parte, afirma că rostul Adunării a fost să se evite nemulţumirea naţionalităţilor minoritare şi a implicaţiilor pe care acestea le-ar avea la Conferinţa de Pace de la Paris. La Adunare nu s-a criticat administraţia românească, ci doar faptul că se guverna prin

[50] *Ibidem*, p. 58.
[51] *Ibidem*, p. 67.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

decrete-legi şi fără parlament. În final, Iancu Flondor a luat asupra sa toate responsabilităţile în legătură cu ceea ce se discutase la Adunare[52].

Social-democraţii au criticat şi ei Adunarea lui Iancu Flondor, susţinând că, în cadrul ei, marele patriot român ar fi declarat că „îl mustră conştiinţa că s-a grăbit unirea necondiţionată", ceea ce a dus la o deosebită satisfacţie a ucrainenilor şi a evreilor. Aceştia concludeau: „Astfel, Flondor, din român înfocat, care a îndeplinit unirea necondiţionată cu atât deosebit entuziasm, în faţa lumii se preface într-un autonomist înverşunat şi orbit de dorinţe ascunse, chiar în detrimentul elementului român din Bucovina"[53].

„Glasul Bucovinei" publica rapoarte ale Adunării lui Iancu Flondor şi era de acord cu faptul că acesta declarase că era mustrat de conştiinţă că se grăbise cu Unirea necondiţionată a Bucovinei. Se susţinea, în coloanele acestui ziar, că limba de exprimare a Adunării fusese germana şi că fusese o Adunare internaţională[54]. Flondor era numit, de autorii articolelor din „Glasul Bucovinei", „unicul iredentist al Bucovinei" şi era defăimat, criticat şi ironizat cu orice ocazie[55].

În urma Adunării din 2 iunie 1919, arbitrajul nu a avut loc. Chiar a doua zi, într-o scrisoare din Iaşi, din 3 iunie 1919, generalul Petala îl informa pe Iancu Flondor că arbitrajul nu va putea avea loc „în aceste clipe hotărâtoare pentru interesele românismului în Bucovina". Generalul Petala a fost înlocuit de la comandă, fiind rechemat generalul Zadik. Cele două grupări, conduse de Iancu Flondor şi de Ion Nistor, au continuat să urmeze propria lor politică. Ion Nistor a trecut la formarea unei noi grupări politice, înfiinţându-şi propriul partid, intitulat Partidul Democrat al Unirii[56]. Partidul Democrat al Unirii a fost prima formaţiune politică apărută după anul 1918 în Bucovina. S-a constituit la 15 septembrie 1919, din iniţiativa grupării centraliste, conduse de Ion Nistor, care era preşedintele partidului; vicepreşedinţi erau I. Toma şi N. Alexandrescu. Partidul s-a constituit ca o necesitate a „vieţii obşteşti din Bucovina, în care, prin unirea cu toţi românii dintre Nistru şi Tisa, alte idei trebuie să conducă sufletul poporului decât cele ce l-au condus sub vitrega stăpânire austriacă"[57]. Mai târziu, acest partid se afilia Partidului Naţional Liberal, condus de I. C. Brătianu[58].

---

[52] *Ibidem*, p. 68.

[53] Petru Russşindilar, *George Tofan – tribun al românismului în Bucovina*, Suceava, Editura „Hurmuzachi", 1998, p. 267.

[54] „Glasul Bucovinei", Cernăuţi, anul II, nr. 159, 5 iunie 1919, p. 1.

[55] *Ibidem*, nr. 209, 6 august 1919, p. 2.

[56] Radu Economu, *op. cit*., p. 68.

[57] Doina Alexa, *Ion Nistor – dimensiunile personalităţii politice şi culturale*, Rădăuţi–Bucovina, Editura Institutului Bucovina – Basarabia, 2000, p. 196.

[58] Radu Economu,*op. cit.,* p. 69.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

În schimb, gruparea politică a lui Iancu Flondor se apropia, ca ideologie şi program de guvernare, de Liga Poporului, gruparea lui Flondor fuzionând cu aceasta, cu ocazia transformării Ligii în partid, la congresul din 16–17 aprilie 1920. Corespondenţa ce s-a purtat în acea perioadă, între generalul Averescu şi Iancu Flondor, punea în evidenţă rigoarea înaltei etici politice şi intransigenţa necesară acestei componente a vieţii politice. Printr-o scrisoare nedatată, scrisă probabil la sfârşitul lunii martie 1920, perioadă în care generalul Averescu, numit prim-ministru la 13 martie 1920, intenţiona o remaniere a guvernului, Iancu Flondor i-a comunicat generalului considerentele pentru care nu putea accepta intrarea în guvern. Convingerea sa era că formarea guvernului exclusiv cu membrii Ligii Poporului a fost o greşeală şi că, astfel cum opoziţia stabilise, urma să fie constituit un guvern de coaliţie, care ar fi dobândit prestigiu şi autoritate într-un moment dificil pentru ţară. Nu considera că intrarea sa într-un guvern monocolor ar putea aduce un folos real ţării. Răspunzând acestei scrisori, generalul Averescu, la 2 aprilie 1920, fără să accepte considerentele pe care le invoca Iancu Flondor în formarea guvernului de coaliţie, aprecia corectă atitudinea acestuia, de a nu se angaja într-un guvern pe care nu-l considera capabil să facă faţă situaţiei[59].

Între timp, după ce îşi constituise partidul, Iancu Flondor era criticat în ziarul „Glasul Bucovinei”, apreciindu-se că partidul său era o simplă ficţiune. De asemenea, Iancu Flondor era acuzat că ar fi avut „apucături nervoase de monarh autocrat”, fiind comparat cu Ludovic al XVI-lea, care spusese „L’état c’est moi”[60].

Într-un alt număr al ziarului „Glasul Bucovinei”, apărea un articol în care se spunea că politica lui Iancu Flondor era condamnată de ardeleni[61]. Iancu Flondor era acuzat de Ion Nistor, în ziarul său, că acţiunea lui ar fi nepatriotică. Erau moduri de a face alegerile şi, bineînţeles, părerile erau pro şi contra[62]. „Glasul Bucovinei” de la sfârşitul anului 1920 îl caracteriza pe Iancu Flondor ca pe o persoană dornică de a fi adulată cu orice preţ, căreia îi place să fie în centrul atenţiei. Se ajunsese chiar la afirmaţia că „d-lui Flondor nu i se poate atribui nicio operă constructivă”[63].

În ziarul „Glasul Bucovinei”, Ion Nistor vorbise despre alegeri. Alegerile parlamentare s-au desfăşurat între 2 şi 6 noiembrie 1919, în timpul Guvernului Arthur Văitoianu (27 septembrie – 30 noiembrie 1919), care a înlocuit Guvernul Brătianu, ce demisionase. Confuzia situaţiei politice de la Bucureşti – caracterizată de G. Rotică prin „nestatornicie în sentimente şi inconsecvenţă în judecată faţă de oameni” –, care a marcat atât perioada alegerilor parlamentare, cât şi pe cea următoare acesteia (lupte politice, neparticiparea la alegeri a Ligii Poporului

[59] Idem, *Iancu Flondor*, *date inedite…*,p. 57–58.
[60] „Glasul Bucovinei”, Cernăuţi, anul II, nr. 269, 21 octombrie 1919, p. 1.
[61] *Ibidem*, nr. 274, 26 octombrie 1919, p. 2.
[62] *Ibidem*, nr. 290, 16 noiembrie 1919, p. 2.
[63] *Ibidem*, anul III, nr. 567, 19 noiembrie 1919, p.1.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

condusă de Alexandru Averescu), a creat o stare de derută în rândul electorilor, care s-au îndreptat „spre cel care striga mai mult împotriva trecutului şi care poseda mai multă perspectivă de viitor”, anunţând o „politică nouă”[64].

La alegerile parlamentare din anul 1919, în Bucovina a participat numai Partidul Democrat al Unirii, condus de Ion Nistor, şi candidaţi independenţi. Celelalte formaţiuni politice – gruparea lui Iancu Flondor, organizaţiile locale ale Partidului Conservator Democrat şi Partidul Social Democrat – au declarat că se abţin de la alegeri.

Iancu Flondor a păstrat o atitudine rezervată, caracteristică omului politic „deprins cu rigorile de ţinută din Parlamentul austriac, obişnuit a privi de sus politica şi pe politicienii din Vechiul Regat, acuzaţi pe drept de corupţie”. El era împotriva oricărui tip de fuziune cu vreun partid politic din Regat, în virtutea existenţei unei „mentalităţi nenorocite a Vechiului Regat, unde interesele de partid primează asupra oricărui alt sentiment” [65]. Omul politic bucovinean afirma, în acest sens: „Fidel principiului de a nu mă alătura, din cauze politice bine înţelese, nici unui partid istoric din Vechiul Regat şi, prin urmare, de a nu lua parte la luptele între aceste partide, ţin să declar că acuzaţiile mele se referă la grupul Alexandru Constantinescu – Nistor şi propagandiştii lor”[66]. Deşi avea idei comune cu transilvăneanul Iuliu Maniu, Iancu Flondor, într-o scrisoare adresată acestuia, se declara împotriva fuziunii Partidului Naţional din Transilvania cu Partidul Ţărănesc al lui Ion Mihalache, arătând că partidul lui Maniu îşi va pierde, prin această fuziune, prestigiul şi importanţa sa. Poziţia lui Iancu Flondor a fost sancţionată de gazeta ardeleană „Libertatea” (ale cărei idei au fost publicate şi în „Glasul Bucovinei”), care se întreba retoric: „De ce această atitudine şi la bucovinenii lui Iancu Flondor? Împotriva cui? Împotriva generalilor care au scăpat Bucovina de robia ei de 140 de ani?”[67].

Neparticiparea grupării lui Iancu Flondor la alegerile din noiembrie 1919 a fost explicată tendenţios de „glasişti”, prin lipsa de aderenţi: ţăranii vedeau în el un boier ridicat împotriva reformei agrare, iar minorităţile erau dezamăgite de faptul că Iancu Flondor le-a promis că va iscăli clauza minorităţilor, având garanţii că se va schimba guvernul[68].

Cu ocazia Congresului Ligii Poporului, care a avut loc în 16 şi 17 aprilie 1920, Iancu Flondor a venit la Bucureşti. Cu toate că gruparea sa fuzionase cu Liga

[64] I. Scurtu, Gh. Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX (1918–1948)*, Bucureşti, Editura Paideia, 1993, p. 26–27.

[65] Florin Pintescu, *op. cit*., p. 254.

[66] *Ibidem*, p. 255.

[67] „Glasul Bucovinei”, Cernăuţi, anul II, nr. 274, 26 octombrie 1919, p. 2.

[68] Idem, 16 noiembrie 1919, p. 2; *apud* Rodica Iaţencu, *op. cit*, p. 185.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

Poporului, relaţiile dintre cei doi oameni politici au devenit încordate[69]. Totuşi, Iancu Flondor a continuat să recunoască fuziunea cu Partidul lui Averescu, fiindcă dorea să contrabalanseze influenţa grupării lui Ion Nistor, printr-o apropiere de Liga Poporului[70].

Pe când se afla în Bucureşti, la 27 aprilie 1920, Iancu Flondor a avut un schimb de scrisori cu generalul Averescu, care avea drept obiect posibila numire a lui I. V. Stârcea ca ministru al Bucovinei, în locul lui Ion Nistru, demisionat. Iancu Flondor, consecvent concepţiei sale de moralitate în viaţa politică, atrăgea atenţia că, prin numirea lui I. V. Stârcea ca ministru al Bucovinei, ar însemna să se dea curs liber corupţiei în Bucovina, întrucât acesta, încă din timpul administraţiei austriece, a fost implicat în afaceri veroase în exploatarea pădurilor Fondului Bisericesc[71]. Nevoind să favorizeze corupţia în Bucovina, Iancu Flondor declară că, în cazul în care, totuşi, I. V. Stârcea ar fi numit ministru, el era nevoit să renunţe la candidatura pe listele Partidului Poporului şi chiar să se retragă din partid[72].

Răspunsul lui Averescu a fost vădit iritat, dar fără a comenta sau măcar a lua în discuţie sesizarea lui Iancu Flondor privind moralitatea lui I. V. Stârcea. El credea că îşi păstra prestigiul de şef de partid, considerând că hotărârile sale trebuiau să prevaleze, deoarece un partid nu poate avea decât un singur şef. În replica ce nu s-a lăsat aşteptată, Iancu Flondor, ferm şi cu demnitate, păstrând acelaşi stil protocolar, îl informa pe generalul Averescu că-n ziua în care I. V. Stârcea va fi numit ministru, ceea ce ar însemna „consfinţirea celei mai odioase corupţii în Bucovina", calitatea lui de membru al Partidului Poporului înceta. La 2 iunie 1920, I. V. Stârcea a fost, într-adevăr, numit ministru al Bucovinei şi, la aceeaşi dată, Iancu Flondor s-a retras din viaţa politică a ţării[73]. Aceasta a însemnat, practic, victoria „tinerilor" asupra „bătrânilor" politicieni români bucovineni, care, de acum înainte, îşi vor putea transpune în practică toate ambiţiile politice, fără a întâmpina o opoziţie serioasă. Scârbit de nedreptatea făcută şi de ingratitudinea cu care a fost tratat, Iancu Flondor s-a retras definitiv din viaţa publică, stabilindu-se la moşia sa din Storojineţ[74].

Chiar dacă se retrăsese oficial din viaţa politică a Bucovinei, Iancu Flondor continua să fie criticat şi ironizat în paginile ziarului „Glasul Bucovinei". Se spunea că Flondor se opusese reformei agrare în Bucovina şi că refuzase amestecul oricui în această problemă, pe care voia să o rezolve singur, că omul politic

[69] Radu Economu, *op. cit*, p. 58.

[70] Mircea Muşat, Ion Ardeleanu, *Viaţa politică în România 1918–1921*, Bucureşti, Editura Politică, 1971, p. 218.

[71] A.N.I.C., Fond *Iancu Flondor*, Dosar 32, fila 8.

[72] *Ibidem,* fila 9.

[73] Radu Economu, *op. cit*., p. 58.

[74] Mihai-Ştefan Ceauşu, *Iancu Flondor. Omul politic şi epoca sa*, în „Anuarul Institutului de Istorie şi Arheologie «A. D. Xenopol»", Iaşi, tomul XLII, 2005, p. 234.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

bucovinean era considerat părintele sufletesc al averescianismului din Bucovina[75] . De asemenea, era ironizat şi numit „solitarul de la Storojineţ”[76], imputându-i-se faptul că, dincolo de aparenta sa singurătate, era „un artist închircit în sufletul său şi flămând de aplauze”[77].

Concepţia privind necesitatea unui guvern de coaliţie Iancu Flondor şi-o manifestase şi anterior scrisorii trimise lui Averescu, într-o scrisoare din 6 august 1919, adresată omului politic Theodor Mihaly[78]. Iancu Flondor a discutat, în acea perioadă, şi cu regele Ferdinand, căruia i-a sugerat persoana lui Mihaly ca viitor prim-ministru, propunere cu care se părea că regele a fost de acord. Dar, indiferent că guvernul Ion I. C. Brătianu demisionase, influenţa liberalilor era încă mare şi, astfel, s-a constituit un guvern de tehnicieni şi militari, sub conducerea generalului Arthur Văitoianu, care a guvernat între 27 septembrie – 1 decembrie 1919, organizând alegerile parlamentare, la care gruparea lui Iancu Flondor n-a participat[79].

Conflictul dintre cei doi oameni politici bucovineni s-a rezolvat, aparent, prin demisia lui Flondor, dar efectele „crizei bucovinene” au fost resimţite în societatea bucovineană. Diferenţele de vârstă, origine socială, concepţii politice au dus la ruptura dintre cei doi politicieni, care aveau păreri diferite asupra rolului ce trebuia jucat de Bucovina în cadrul României întregite. Ion Nistor era adeptul unui mod de gândire etatistă, de tip francez, pe când Iancu Flondor avea o concepţie de natură germană, poporul fiind privit ca un organism viu: „În momentul unirii lor, cele patru neamuri ale neamului nostru nu reprezentau o cultură unitară, cum ar fi de dorit pentru un stat naţional omogen [...]; aceste patru ramuri se prezintă astăzi cu mult mai puţin unificate sufleteşte decât înaintea unificării politice[80]. În fapt, conflictul dintre Flondor şi Nistor a fost „conflictul dintre două elite, Ion Nistor fiind reprezentantul tipic al noii elite bucovinene, ce dorea să obţină monopolul puterii în Bucovina, având, poate, şi resentimente de natură socială faţă de vechea elită românească[81].

Retras la conacul său de la Storojineţ, neparticipând activ la viaţa politică a României întregite, Iancu Flondor a fost, însă, mereu la curent cu evenimentele ce se petreceau în politica românească. Totuşi, el a rămas o ţintă pentru adversarii săi, care au căutat mereu pete în biografia omului politic bucovinean. Un eveniment la care Iancu Flondor nu a participat şi anume serbările încoronării regelui Ferdinand,

[75] „Glasul Bucovinei”, Cernăuţi, anul IV, nr. 756, 24 iulie 1921, p.1.
[76] *Ibidem*, nr. 880, 25 decembrie 1921, p.1.
[77] *Ibidem*, nr. 884, 30 decembrie 1921, p.1.
[78] A.N.I.C., Fond *Iancu Flondor*, Dosar 14, filele 12–13.
[79] Radu Economu, *op. cit.*, p. 58.
[80] Florin Pintescu, *op. cit.,* p. 255.
[81] *Ibidem*, p. 257.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

ce au avut loc la Alba-Iulia, în ziua de 15 octombrie 1922, a fost folosit în detrimentul lui Flondor, acuzat fiind de neloialitate faţă de dinastie. Neparticiparea sa la acest eveniment a fost comentată negativ, dar adevăratul motiv al acesteia a ieşit la iveală abia târziu[82].

Dintr-un proiect de scrisoare, din decembrie 1922, adresată „d-lui Mişu" (care poate fi N. Mişu, fost ministru de externe pentru scurt timp, în guvernul generalului Arthur Văitoianu), s-a aflat că lipsa lui Iancu Flondor de la ceremonia de la Alba-Iulia se datora unei chestiuni de protocol, pe care acesta a apreciat-o ca jignitoare nu pentru el ca persoană, ci pentru naţiunea română din Bucovina şi lupta acesteia pentru unire. „Vârsta şi cele petrecute în viaţa mea mă scutesc de ambiţii copilăreşti", a scris Iancu Flondor, pentru a explica că nu pentru el a considerat această chestiune jignitoare, ci pentru românii bucovineni. Ignorându-se calitatea sa de fost preşedinte al Consiliului Naţional Român din Cernăuţi şi cea de şef al guvernului provizoriu al Bucovinei, a fost omis din cortegiul regal, fiind amplasat în „masa" foştilor miniştri, în fundul bisericii, în anonimat, între coloane. „Acest eveniment regretabil – continuă Iancu Flondor, în proiectul scrisorii sus-citate – se prezintă ca o degradare şi o denaturare a unor sublime acte istorice şi, implicit, o jignire a oamenilor care au urmat cu însufleţire chemările mele".

Însemnarea de pe textul proiectului de scrisoare, scrisă cu creionul de o altă persoană decât Iancu Flondor, arată că acesta s-a dus în audienţă la rege cu „decoraţia în mână". Lipsa sa fizică de la Alba-Iulia, justificată din considerente de onoare şi preţuire pentru românii din Bucovina, nu l-a împiedicat, însă, să participe în mod simbolic la eveniment, trimiţând o telegramă de felicitare[83], la care regele a răspuns cu mulţumiri[84]. Nu se poate, deci, susţine că neparticiparea lui Iancu Flondor la Alba-Iulia a fost manifestarea unei poziţii ostile faţă de dinastie sau faţă de evenimentul unirii tuturor românilor.

Flondor a ţinut să fie la curent cu ce se întâmpla în viaţa politică a Bucovinei şi a României, chiar dacă nu mai făcea parte activă din ea. Urmărind evoluţia unor oameni politici, Iancu Flondor îi felicita pe aceştia când o meritau. Într-o scrisoare datată „7 martie 1923, Flondoreni", omul politic bucovinean îl felicita pe Iuliu Maniu „pentru acţiunea dv. politică în România întregită, fiind şi eu convins că viitorul ţării şi naţiei noastre este strâns legat de drept şi legalitate şi că visul secular al unei Românii întregite, prospere şi puternice nu este realizabil decât numai pe această cale". Flondor îl felicita pe Maniu din adâncul inimii, militând şi el pentru o colaborare a partidelor de ordine, considerate de acesta „condiţiune indispensabilă pentru însănătoşirea vieţii noastre publice". Exprimându-şi încrederea pe care o avea în Iuliu Maniu, Flondor îi ura omului politic

[82] Radu Economu, *op. cit.,* p. 58.
[83] A.N.I.C., Fond *Iancu Flondor*, Dosar 32, fila 24.
[84] *Ibidem*, fila 25.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

transilvănean „cea mai desăvârşită izbândă în urmărirea acestui nobil şi patriotic scop”[85].

Într-o altă scrisoare, datată „28 mai 1924, Flondoreni”, Iancu Flondor îi transmitea lui Maniu gândurile sale în legătură cu proiectul Partidului Naţional de a fuziona cu cel Ţărănesc. Flondor nu era de acord cu fuziunea, considerând că aceasta ar scădea din greutatea acestui partid, de o „maturitate indiscutabilă” şi „cu un trecut ce îl predestinează pentru închegarea tânărului stat naţional” şi ar trece şi el „în categoria unor partide fără menirea de a guverna actualmente ţara”[86].

Iancu Flondor a mai corespondat şi cu Nicolae Iorga şi Tache Ionescu, tot pe teme ce vizau situaţia politică a vremii[87].

În ziua de 19 octombrie 1924, Iancu Flondor s-a stins din viaţă, în singurătatea castelului său de la Storojineţ. Presa românească a anunţat cu durere dispariţia omului politic bucovinean. „Glasul Bucovinei”a făcut o scurtă incursiune în viaţa lui Iancu Flondor, recunoscându-i meritele pentru activitatea sa, dar neuitând să îl plaseze în urma lui George Popovici, om politic bucovinean de mare valoare.

Guvernul român a hotărât să i se facă funeralii naţionale răposatului Iancu Flondor[88]. Principele Carol a trimis o telegramă la Cernăuţi, prin care transmitea condoleanţe familiei Flondor şi amintea că moartea lui Iancu Flondor era o pierdere pentru Bucovina, dar şi pentru România.[89]

„Glasul Bucovinei” a publicat discursul rostit de ministrul Ion Nistor la înmormântarea lui Iancu Flondor. În acest discurs, fostul adversar politic al lui Iancu Flondor a trecut în revistă viaţa tumultoasă a omului politic bucovinean decedat, amintindu-i pe cei ce i-au fost alături: George Popovici, Valeriu Branişte, Modest Grigorcea şi alţii. De asemenea, Ion Nistor a recunoscut că numele marelui patriot român va fi întotdeauna legat de Unirea Bucovinei cu România şi de făurirea României întregite.

Generalul Mănescu redacta următoarea telegramă: „Familia Iancu Flondor, împreună cu dvs. şi cu întreaga Bucovină iau o vie parte la durerea ce încercaţi cu pierderea vrednicului român, Iancu Flondor. Numele vrednicului prezident al Adunării Naţionale din Cernăuţi, care a reîntregit Moldova lui Ştefan, va rămânea în inimile tuturor românilor. Într-un ceas istoric hotărâtor, el luminează o pagină din istoria neamului”[90]. „Rog, primiţi afectuoasele mele condoleanţe pentru pierderea ilustrului dvs. părinte. Rolul şi contribuţia sa în viaţa noastră naţională îl

[85] A.N.I.C., Fond *Iancu Flondor*, Dosar 32, filele 40–41.
[86] *Ibidem*, filele 42–43.
[87] *Ibidem*, filele 26–35.
[88] „Glasul Bucovinei”, Cernăuţi, anul VII, nr.1 670, 22 octombrie 1924, p. 1.
[89] *Ibidem*, nr. 1 671, 23 octombrie 1924, p. 1.
[90] A.N.I.C., Fond *Iancu Flondor*, Dosar 77, fila 4.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

aşază între cei mai aleşi şi mai valoroşi fii ai neamului", trimitea „Urgent, Familiei Iancu Flondor" o telegramă Ministrul Lepădatu[91].

Înmormântarea a avut loc la 23 octombrie 1924, la Storojineţ, şi a fost săvârşită cu un fast deosebit. Au participat mulţi oameni politici, iar o mulţime de intelectuali şi săteni l-au condus pe ultimul drum pe acest „om dintr-o bucată şi un bun patriot". Au rostit scurte discursuri: Ştefan Cicio-Pop, în numele Ardealului, Ion Nistor, în numele guvernului român şi episcopul Ipolit, în numele Bisericii Ortodoxe strămoşeşti. Toţi au recunoscut meritele deosebite ale lui Iancu Flondor[92].

Iancu Flondor a făcut parte din aristocraţia oamenilor politici români. El a fost un bărbat de stat, printre puţinii din istoria noastră politică, care a stat drept şi neclintit în convingerile sale naţionale şi politice şi a fost incoruptibil în atitudinea sa civică. Chiar atunci când s-a retras din viaţa politică a României, în 1920, sub presiunea politicianismului veros şi înfeudat intereselor egoiste de castă, el nu a fost un om înfrânt. Putem afirma astăzi că, în această luptă, Iancu Flondor fost un învingător, rămânând un model peren al omului politic aflat în slujba comunităţii. S-a remarcat prin consecvenţă şi demnitate naţională şi politică, integritate şi onestitate ireproşabile, cinism dezinteresat şi adversitate totală faţă de moravurile veroase, afacerism clientelar şi înfruptare oficializată din avuţia naţională[93].

Treptat, figura lui Iancu Flondor a intrat în umbră. Este de menţionat un fapt bizar. În perioada interbelică, edilii Bucureştilor au dat unei străzi numele lui Iancu Flondor. În perioada totalitarismului, autorităţile nu au schimbat denumirea străzii „Iancu cav. de Flondor", nume sub care figurează şi astăzi. Desigur, nu din patriotism, ci, mai curând, din ignoranţă; în schimb, Strada Iancu Flondor din Cernăuţi a devenit Olga Kobylanska [94].

În anul 1921, Iancu Flondor a primit Brevetul de Mare Cruce al Ordinului „Coroana României" de la Majestatea Sa, Regele Ferdinand I, şi „Crucea Comemorativă a Războiului 1916–1918 fără barete", recunoscându-i-se, astfel, meritele pe care le avea în activitatea depusă în folosul românilor din Bucovina şi nu numai[95].

Prestigiul personalităţii sale în Bucovina a fost imens. Nimeni nu i-a putut contesta patriotismul ardent, verificat în lupta dusă pentru Unirea Bucovinei, simţul politic deosebit, convingerile sale democratice, ca şi integritatea morală şi consecvenţa convingerilor politice. Regele Ferdinand, apreciindu-i calităţile, a

[91] *Ibidem.*

[92] "Glasul Bucovinei", Cernăuţi, anul VII, nr. 1 674, 26 octombrie 1924, p. 1.

[93] Radu Economu, *op. cit.*, p. 59.

[94] Vladimir Trebici, *Unirea Bucovinei cu România*, în „Analele Bucovinei", Rădăuţi–Bucureşti, anul I, nr. 1 [ianuarie–iunie] 1994, p. 20.

[95] Cristina Puha, *op. cit.,* p. 472.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)

continuat să îl invite la Palat, cu prilejul diferitelor ceremonii, ultima oară la 4 aprilie 1924[96].

Marea sa personalitate a rămas, pentru orice român, un simbol al patriotismului şi un model al democraţiei. Conflictul pe care l-a avut cu Ion Nistor şi care a determinat retragerea lui din funcţia de ministru a fost un episod dureros atât în viaţa privată, cât şi în viaţa politică românească. Moartea sa a fost receptată ca o mare pierdere pentru întreaga românime şi acest lucru a arătat că omul politic bucovinean a fost respectat, iubit şi admirat de cei care l-au cunoscut.

[96] Radu Economu, *op. cit.,* p. 77.

BDD-A32820 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:29 UTC)